

Wykład VI a

Koncentracja elektronów i dziur w półprzewodniku Złącze p-n

Przypomnienie z wykładu III

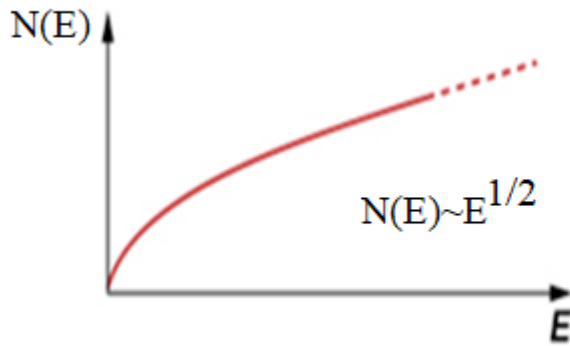
Jak liczy się koncentrację elektronów w metalu?

- **Najpierw wprowadza się pojęcie gęstości stanów, tzn. liczby stanów na jednostkę objętości, zawartych w pewnym przedziale energii**
- **Potem gęstość stanów mnoży się przez prawdopodobieństwo, że elektrony obsadzą te stany, czyli przez funkcję Fermiego-Diraca**
- **Potem sumuje się (całkuje) ten iloczyn po wszystkich energiach dostępnych w pasmie przewodnictwa**

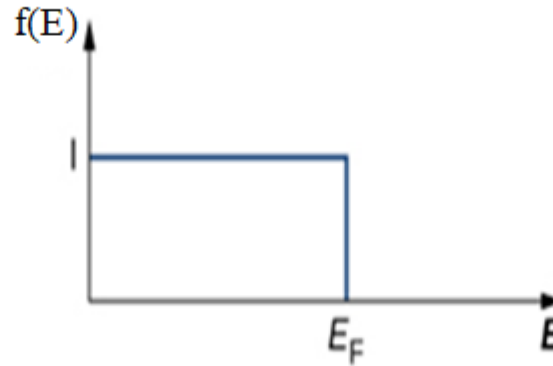
Jak to sobie przypomnimy, to obliczymy koncentrację elektronów w półprzewodniku typu n (p)...

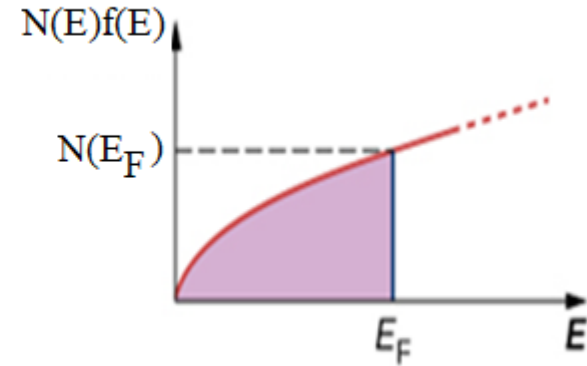
Koncentracja elektronów w metalu

Gęstość stanów

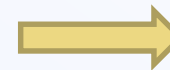

Funkcja rozkładu
Fermiego-Diraca

Gęstość stanów
obsadzonych
elektronami

$$n = \int_0^{E_F} f(E)N(E)dE = \frac{16\sqrt{2}\pi m^{3/2}}{3h^3} E_F^{3/2}$$

pole pod wykresem c)

Koncentracja elektronów i dziur w stanie równowagi termodynamicznej w półprzewodniku

Koncentracja elektronów w metalu $n = \int_0^{E_F} f(E)N(E)dE$

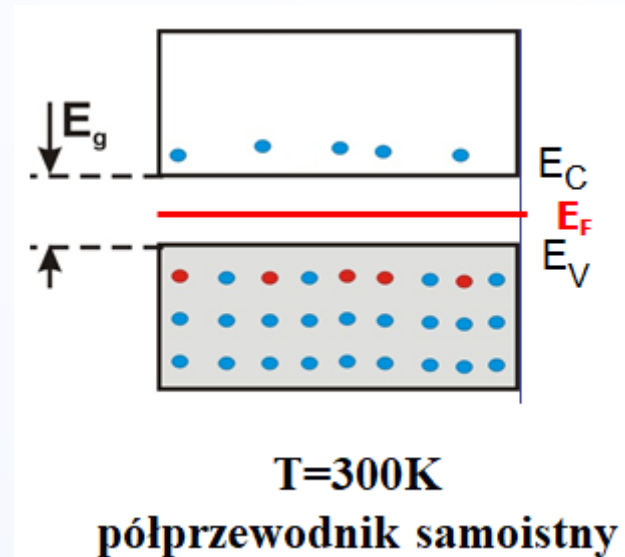
Koncentracja elektronów w paśmie przewodnictwa:

$$n_0 = \int_{E_C}^{\infty} f(E)N(E)dE$$

- kT (w 300K) = 0.025eV
- E_F znajduje się w połowie przerwy wzbronionej (w Si tj. 0.55eV)

$$\rightarrow E_C - E_F > kT$$

$$f(E_C) = \frac{1}{1 + e^{(E_C - E_F)/kT}} \approx e^{-(E_C - E_F)/kT} \quad (300K)$$

Koncentracja elektronów w paśmie przewodnictwa

$$f(E_C) = \frac{1}{1 + e^{(E_C - E_F)/kT}} \approx e^{-(E_C - E_F)/kT} \quad (300K)$$

$$f(E) \sim \exp\left[-\frac{(E - E_F)}{kT}\right]; \quad N(E) \sim \sqrt{E}$$

$$n_0 = \int_{E_C}^{\infty} f(E) N(E) dE$$

$$n_0 = N_C f(E_C) = N_C e^{-(E_C - E_F)/kT}$$

$$N_C = 2 \left(\frac{2\pi m_n^* kT}{h^2} \right)^{3/2}$$

Uwaga:
Pojawia się pojęcie masy efektywnej elektronu m_n^*

gdzie N_C - efektywna gęstość stanów (wszystkie stany zastępuje się stanami na dnie pasma przewodnictwa)

Koncentracja elektronów w paśmie przewodnictwa =
(efektywna gęstość stanów N_C) x (funkcja Boltzmann)

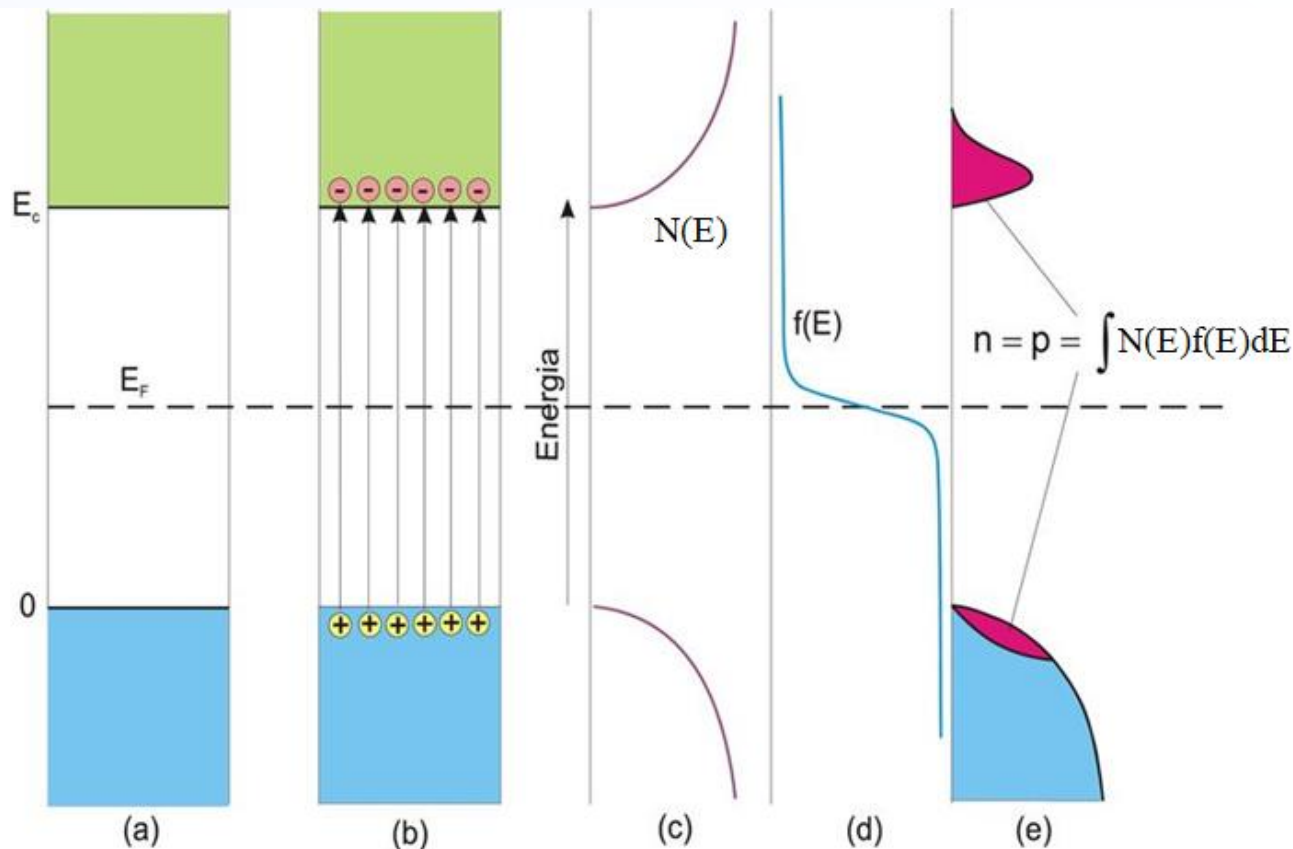
Koncentracja dziur w paśmie walencyjnym

$$p_0 = N_V [1 - f(E_V)] = N_V e^{-(E_F - E_V)/kT}$$

$$N_V = 2 \left(\frac{2\pi m_p^* kT}{h^2} \right)^{3/2}$$

Tu też pojawia się pojęcie masy efektywnej, dla dziur m_p^*

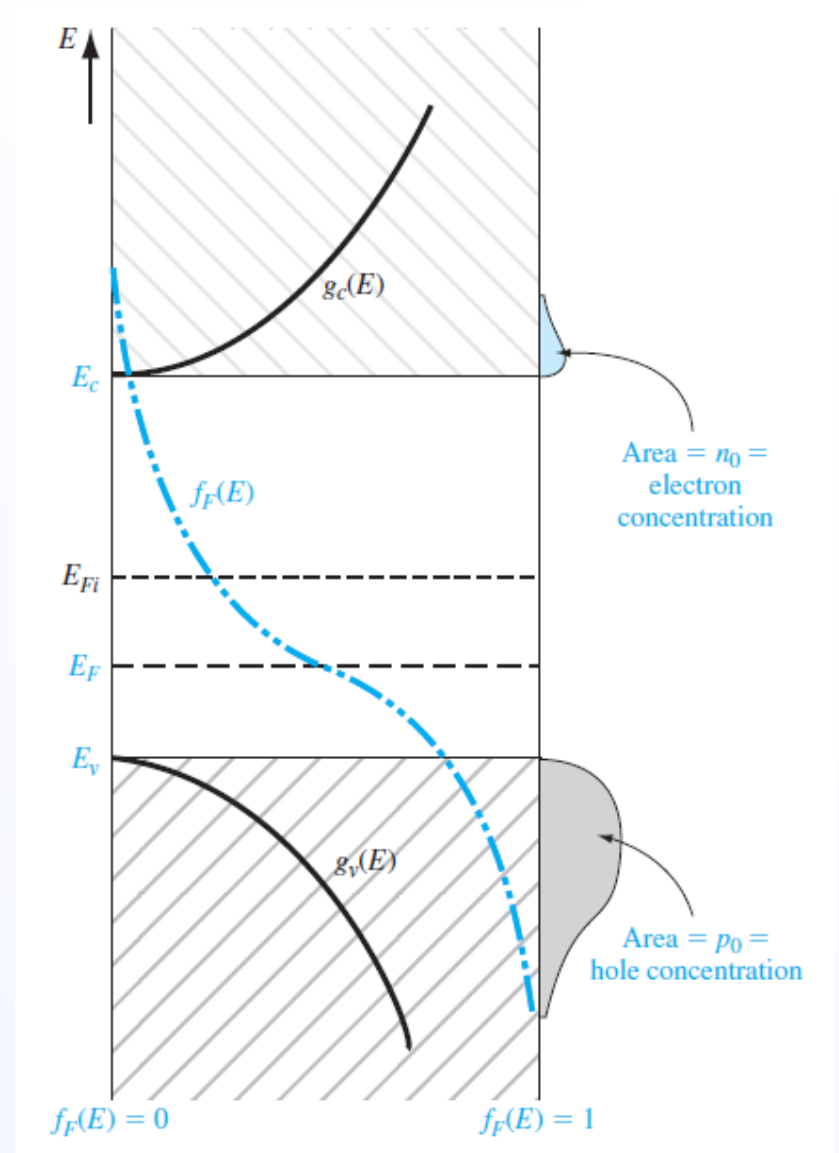
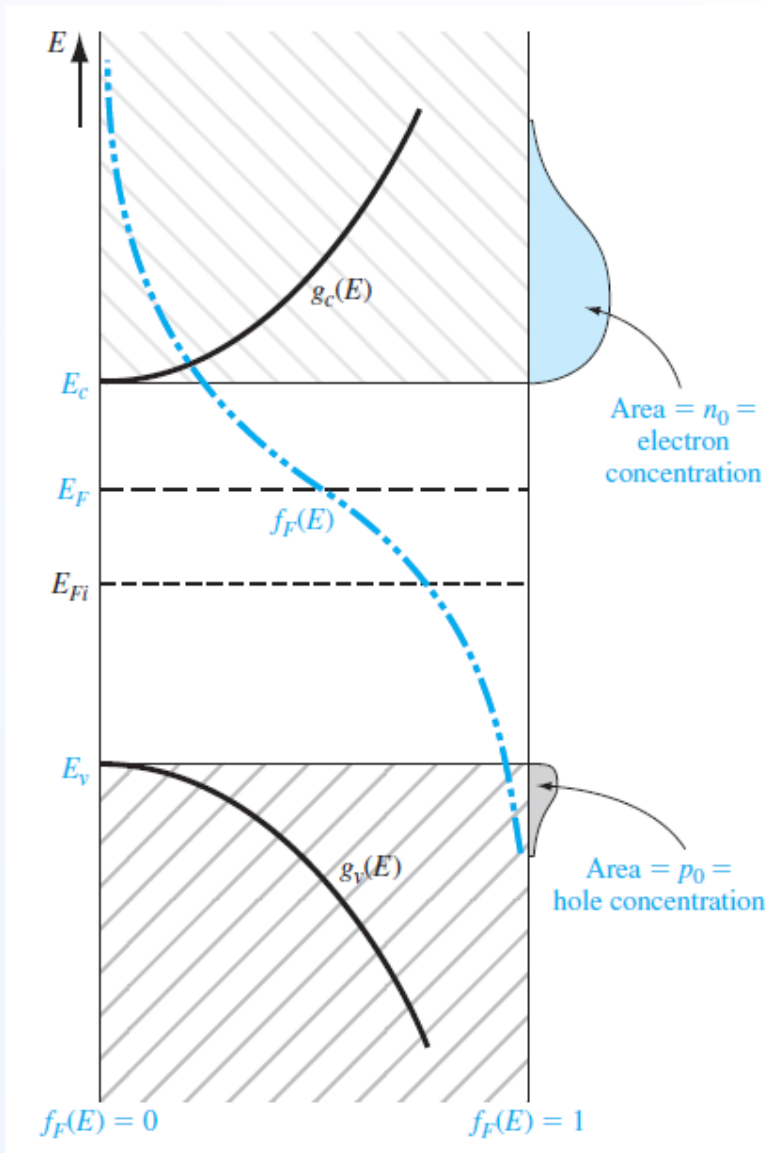
Schematyczne przedstawienie modelu półprzewodnika samoistnego. Pasmo walencyjne i pasmo przewodnictwa w 0 K (a) i $T > 0$ (b). Funkcje gęstości stanów (c), funkcje rozkładu (d) oraz koncentracja nośników (e).

W półprzewodniku samoistnym koncentracja równowagowa elektronów w paśmie przewodnictwa jest równa koncentracji równowagowej dziur w paśmie walencyjnym

$$n_0 = p_0 = n_i$$

$$n_0 \cdot p_0 = n_i^2$$

Półprzewodnik typu n

$$n_0 > p_0$$

$$n_0 \cdot p_0 = n_i^2$$

Półprzewodnik typu p

$$p_0 > n_0$$

Koncentracja elektronów i dziur w stanie równowagi termodynamicznej

Równanie prawdziwe dla wszystkich półprzewodników: $n_0 p_0 = n_i^2$ (*)

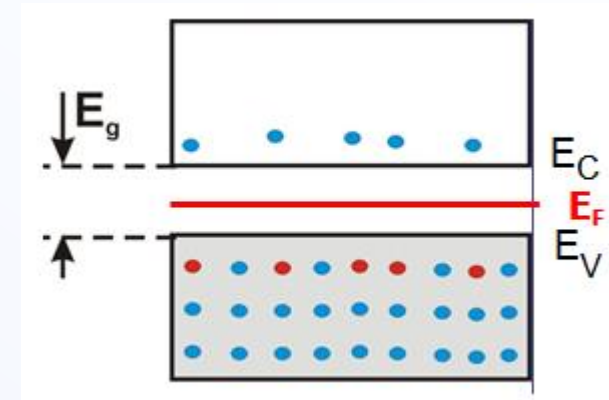
W półprzewodniku samoistnym $n_0 = p_0 = n_i$

$$n_0 = N_C e^{-(E_C - E_F) / kT}$$

$$p_0 = N_V e^{-(E_F - E_V) / kT}$$

Po podstawieniu do równania (*)

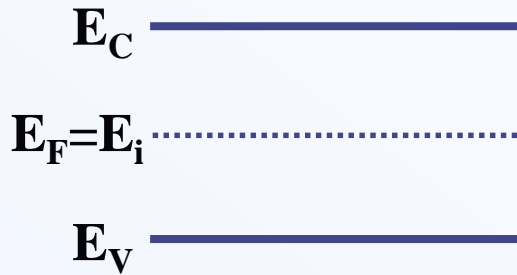
$$n_i = \sqrt{N_C N_V} e^{-E_g / 2kT}$$

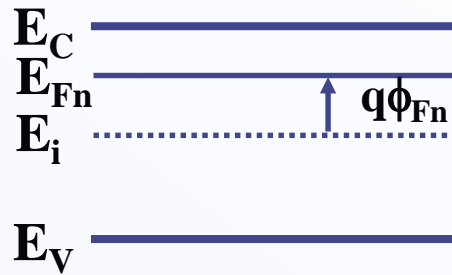
gdzie $E_C - E_V = E_g$

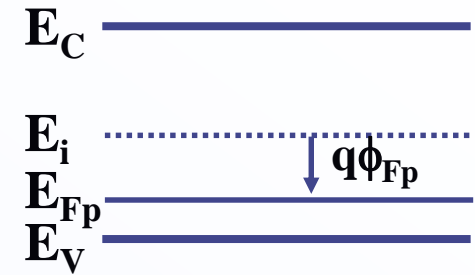
Koncentracja równowagowa nośników w półprzewodniku domieszkowym

samoistny

n-typu

p-typu

Wpływ domieszkowania na poziom Fermiego E_F

n-typu: poziom Fermiego przesuwają się do góry

p-typu: poziom Fermiego przesuwają się w dół

$$n_0 = n_i e^{(E_{Fn} - E_i) / kT}$$

$$p_0 = n_i e^{(E_i - E_{Fp}) / kT}$$

$$q\phi_F = E_F - E_i$$

Półprzewodnik w polu elektrycznym

$$F = -\frac{dE_p}{dx}$$

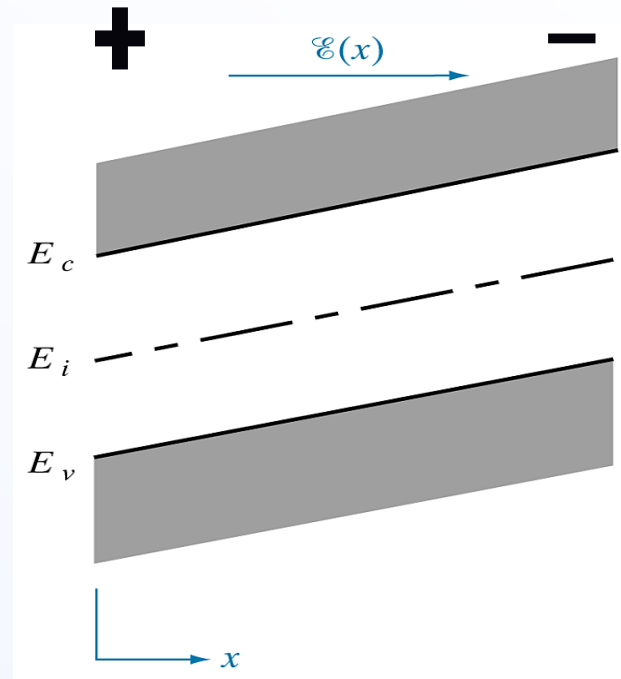
$$-e\varepsilon(x) = -(-e)\frac{dV}{dx}$$

$$\varepsilon(x) = -\frac{dV}{dx}$$

$$\varepsilon(x) = \text{const} = c \rightarrow$$

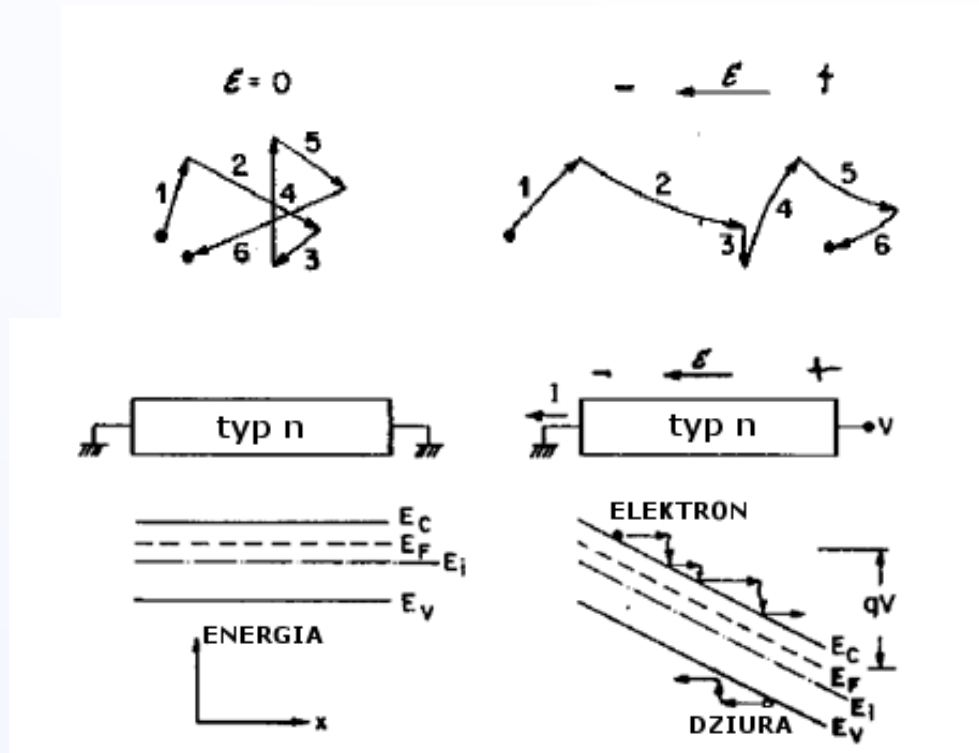
$$V = -cx \rightarrow$$

$$E_p = cex$$

Gęstość prądu unoszenia

Prąd unoszenia:
wynika z obecności
pola elektrycznego

$$J_x = \sigma \varepsilon_x$$

$$J_x = qn \mu_n \varepsilon_x$$

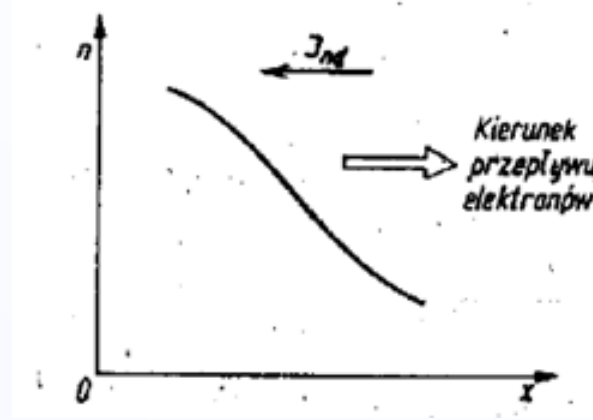
Całkowity prąd unoszenia elektronowy i dziurowy:

$$J_x = qn \mu_n \varepsilon_x + qp \mu_p \varepsilon_x = q(n \mu_n + p \mu_p) \varepsilon_x = \sigma \varepsilon_x$$

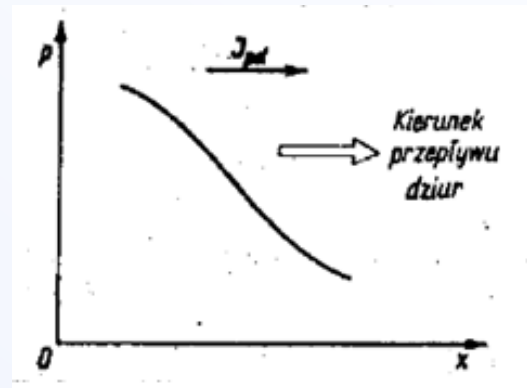

Gęstość prądu dyfuzyjnego

Prąd dyfuzyjny:
wynika z gradientu
koncentracji
nośników

$$J_n(\text{dyf}) = -(-q)D_n \frac{dn(x)}{dx} = +qD_n \frac{dn(x)}{dx}$$

$$J_p(\text{dyf}) = -(+q)D_p \frac{dp(x)}{dx} = -qD_p \frac{dp(x)}{dx}$$

Całkowity prąd w obecności pola elektrycznego

Całkowity prąd jest sumą prądu dyfuzyjnego (elektronowego i dziurowego) i prądu unoszenia (elektronowego i dziurowego) :

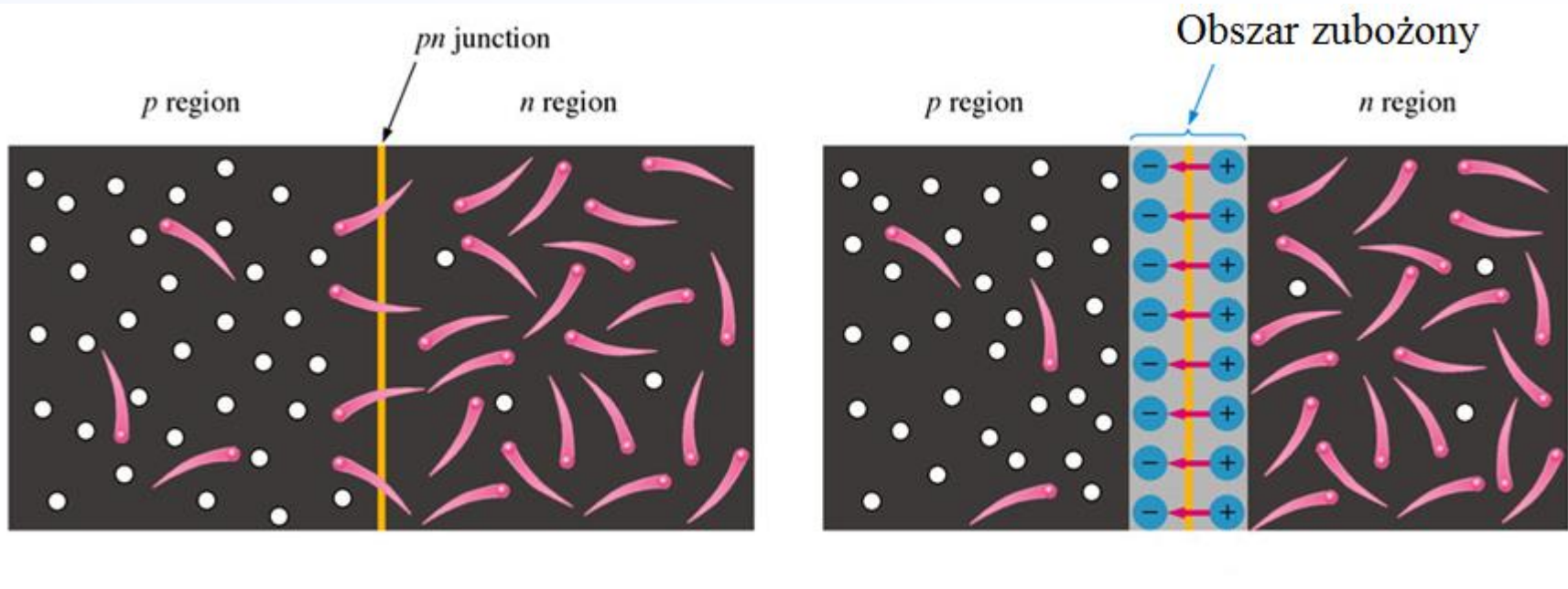
$$\mathbf{J}(\mathbf{x}) = \mathbf{J}_n(\mathbf{x}) + \mathbf{J}_p(\mathbf{x})$$

$$J_n(x) = q\mu_n n(x)\varepsilon(x) + qD_n \frac{dn(x)}{dx}$$

$$J_p(x) = q\mu_p p(x)\varepsilon(x) - qD_p \frac{dp(x)}{dx}$$

Złącze p-n

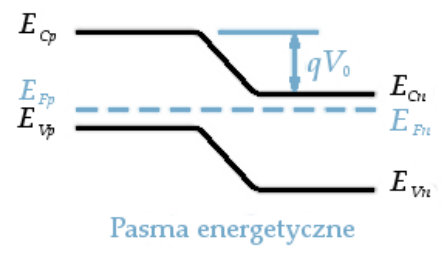
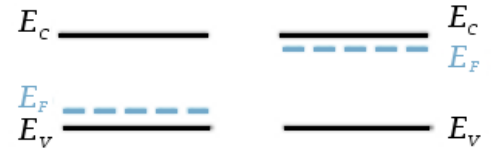
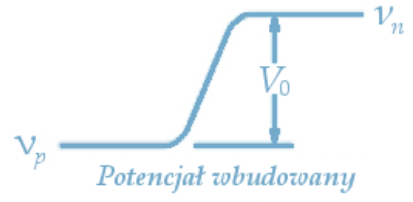
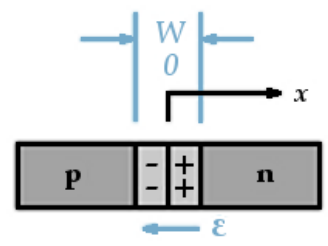

Tworzy się złącze p-n

Złącze po utworzeniu

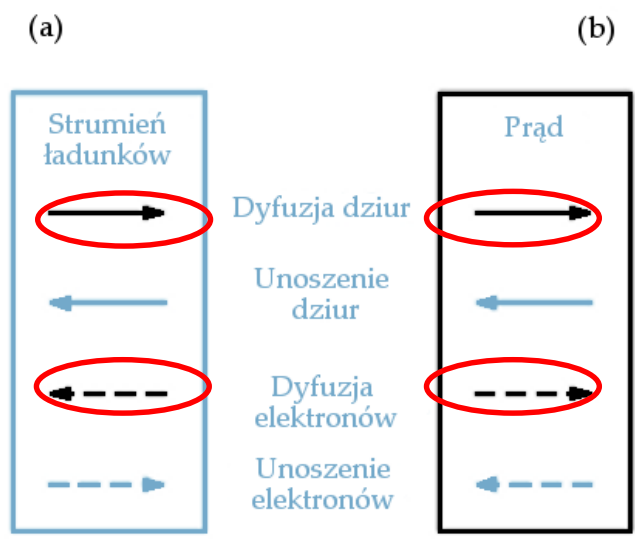

Tworzenie się złącza p-n - diagram pasmowy złącza

W stanie równowagi gradient poziomu Fermiego jest równy zeru!

$$\frac{dE_F}{dx} = 0$$

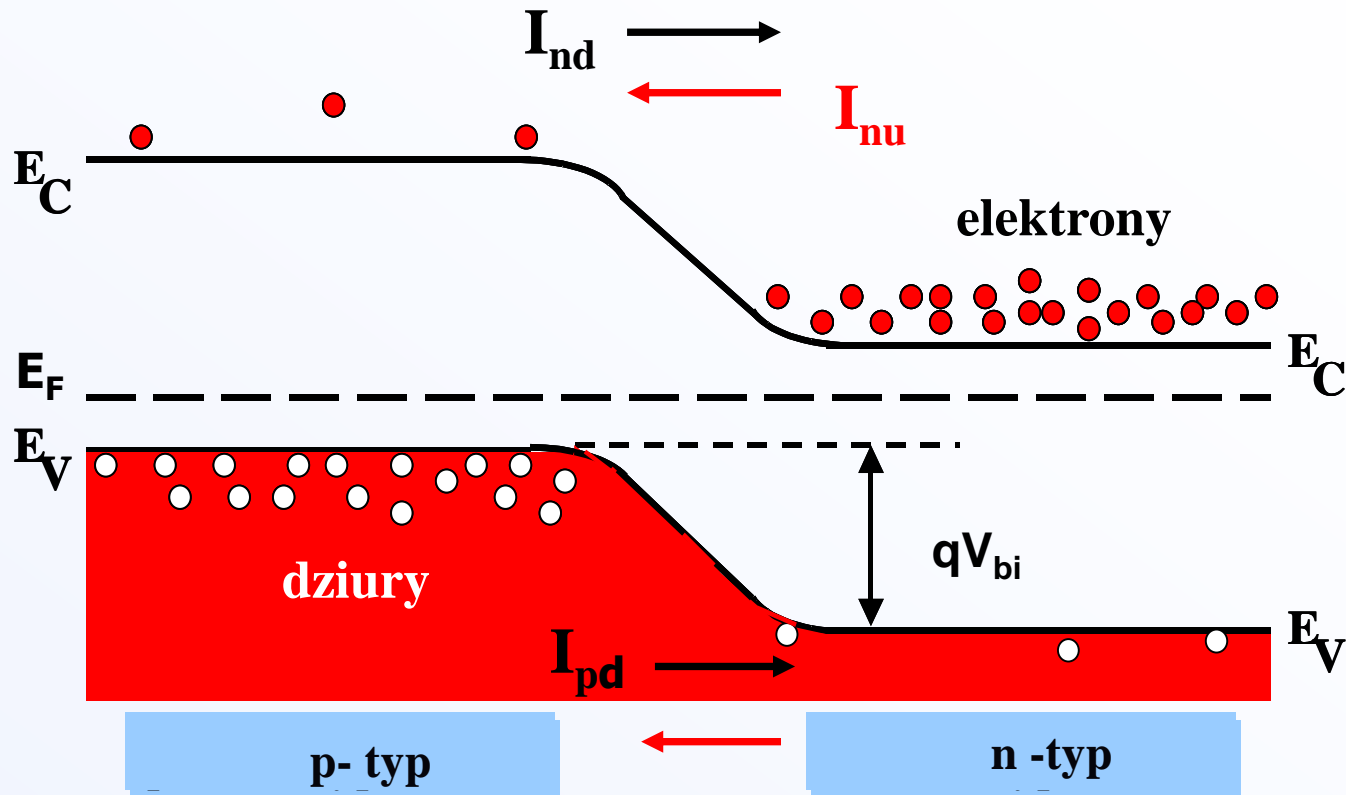
Dyfuzja dziur
Unoszenie dziur
Dyfuzja elektronów
Unoszenie elektronów

(c)

Diagram pasmowy złącza p-n w stanie równowagi termodynamicznej

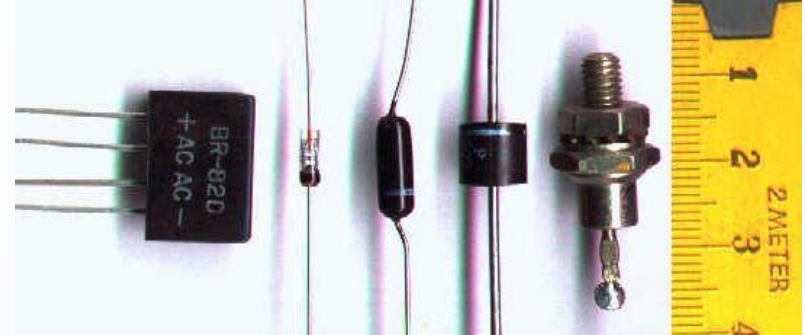
I_{nd} (I_{pd}) – prąd dyfuzyjny elektronowy (dziurowy)

I_{nu} (I_{pu}) – prąd unoszenia elektronowy (dziurowy)

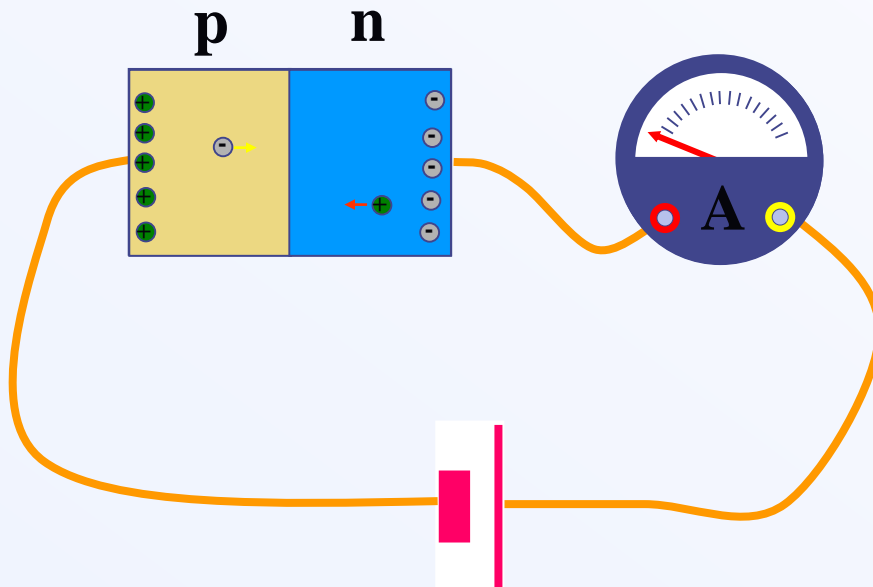
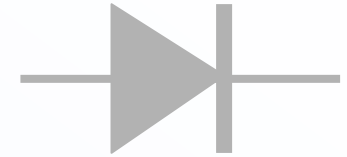
V_{bi} – potencjał wbudowany

Złącze p-n dioda półprzewodnikowa

Charakterystyka I-V - nieliniowa

Polaryzacja w kier.
przewodzenia

Polaryzacja
zaporowa

